

Afdeling Hollandse Delta.

Rapportage Keveronderzoek, Heveringen Rockanje 2022

Gemeente Westvoorne

Mededelingennummer 2022-12

Auteur: Hennie Zeij

Rapportage Keveronderzoek, Heveringen Rockanje 2022 in de gemeente Westvoorne

Een publicatie van de keverwerkgroep van de Natuurvereniging Hollandse Delta, een afdeling van de KNNV.

Mededelingennummer 2022-12

Onderzoekers/Leden Keverwerkgroep:

Hennie Zeij

Jaap van Elst

Jaina Bahttoe

Marcel Straver

Mariette de Kreij Wouterlood

Nico Enthoven

Piet de Jong

Rob Rossel

Tom Hakbijl

Omslagfoto: Rupsenaaskever Fotograaf: Hennie Zeij

Natuurvereniging Hollandse Delta

een afdeling van de KNNV

secretariaat: Peter Vermaas

Schudegge 17

3224 BP Hellevoetsluis

Telefoon: 0181-324058

Email: secretaris@hollandsedelta.knnv.nl

Inleiding

Voor u ligt het eerste inventarisatierapport 2022 van het keveronderzoek uitgevoerd in het gebied de Heveringen Rockanje, gemeente Westvoorne. Dit inventarisatie project is tot stand gekomen naar aanleiding van een grootschalig onderzoek dat Naturalis en de Universiteit van Leiden uitvoeren in het gebied Duinen van Voorne. Dat project staat onder leiding van professor Menno Schilthuizen. In het verleden rond de jaren '80 is er uitgebreid onderzoek gedaan naar het voorkomen van kevers in het gebied Duinen van Voorne. Om te bepalen hoe het er nu voor staat met de keverpopulatie in het gebied zijn inventarisatie projecten gestart. Eind 2020 zijn er weekenden georganiseerd waarin veldonderzoek, vang- en determinatietechnieken zijn gepresenteerd. Vervolgens is er een keverwerkgroep opgestart en is gekozen om als eerste in het gebied Heveringen te gaan onderzoeken. De resultaten van het eerste jaar zullen moeten uitwijzen of het inventariseren voor dit gebied kan worden vervolgd of dat voor een ander gebied gekozen zal moeten worden. De doelsoorten zijn de loopkevers, aaskevers, boktorren en lieveheersbeestjes. Overige soorten worden ook meegenomen maar de focus ligt in eerste instantie op de doelsoorten.

Afbeelding 1: Het onderzoeksgebied (rood gemarkeerd) in Heveringen, (locatie vangpotten geel bolletje)

De Heveringen is een klein natuurgebied gelegen nabij het bezoekerscentrum Tenellaplas. Het gebied is in beheer bij het Zuid Hollands Landschap. Het is één van de oudste en droge plekken in het gebied Duinen van Voorne. Het wordt gekenmerkt door glooiend duingrasland en grasduinen afgewisseld met jong bos, struweel en een spartelvijver/poel. In de loop der tijd zijn er greppels gegraven, zandwallen ontwikkeld en zijn bosjes en hagen aangeplant (elzenhagen). In de periode voor de oorlog had het gebied zelfs een functie als golfbaan. Ondanks dat deze plek relatief oud is, is er geen sprake van volledige ontkalking. Het gebied is niet meer voedselarm door o.a. luchtvervuiling, oprukkende struiken en bomen (bladval). Jaarlijks wordt er gemaaid.

Foto 1: glooiend duingrasland (foto van Hennie Zeij)

Foto 2: meidoorn (foto van Hennie Zeij)

Methode

Het gebied is in 2022 voor het eerst geïnventariseerd. Voorafgaand aan de velddagen zijn op een viertal plaatsen (onder eiken en meidoorn) twee tot vier dagen van tevoren zes vangpotten geplaatst. Deze vangpotten (lege kwarkbekers) zijn gevuld met een mengsel van water, zout en afwasmiddel. Een enkele keer is kaas gebruikt. Over de vangpotten werd een stukje kippengaas gelegd om zo ongewilde bijvangsten te voorkomen. Telkens werd gestart met legen van de vangpotten waarna vervolgens verder is onderzocht met andere vangtechnieken. Er is gebruik gemaakt van klopschermen, paraplu, sleepnet en keverzeef. Diverse bomen en struiken zijn beklopt. Ook is het bladstrooisel onderzocht en zijn dode takken/stronken en bomen meegenomen. Soorten als meidoorn, duindoorn, eik, braam en fluitenkruid zijn onderzocht. Ook met de zuigexhauster zijn diverse kevers verzameld van verschillende plaatsen. Omdat soms de vangsten tegenvielen (o.a. vanwege de droogte) is ook onderzocht in de poel gelegen iets verderop in het gebied. Daarnaast zijn aan de “overkant van de Duinstraat” ook kevers gevangen. De veldvangsten vonden hoofdzakelijk in de ochtend plaats en het middag deel werd besteed aan de determinatie met de binoculair. Hiervoor zijn diverse insectenboeken en tabellen gebruikt o.a. het geleedpotigenboek.

Bezoekdata 2022

In het gebied is op onderstaande data onderzocht:

26 maart, 30 april, 28 mei, 17 juni, 12 augustus, 28 augustus, 17 september, 28 oktober en 13 november 2022. In juli werd een geplande bijeenkomst afgelast vanwege hoge buitentemperaturen. Dit werd door kleine vangsten in de vangpotten ook bevestigd.

Foto 3: de groep aan het werk!

In totaal zijn er in de Heveringen circa 81 soorten kevers gedetermineerd. De meeste soorten zijn gevonden in de familie loopkevers (Carabidae), kortschildkevers (Staphylinidae) en de lieveheersbeestjes (Coccinellidae). Een mooie vondst was de gevlekte smalboktor (*Lepturaquadrifasciata*) maar ook het blauw muntgoudhaantje (*Chrysolinacoerulans*), grauwe aspergekever (*Criocerisasparagi*), meeldauwlieveheersbeetje (*Halyziasedecimguttata*) waren mooie vondsten. Verder zijn er nog diverse aaskevers (Silphidae), truffelkever (*Leiodidae*) en klopkevers (*Anobiidae*) gevonden (zie volledige lijst bijlage 1).

Foto 4: Gevlekte smalboktor, *Leptura quadrifasciata* (Foto: Hennie Zeij)

Omdat de vangsten in de Heveringen soms wat tegenvielen zijn kleine uitstapjes gemaakt naar de Gamandervallei en Tenellaplas. In de Gamandervallei zijn nog zes soorten kevers gevonden, voornamelijk korstschildkevers (Staphylinidae) en bladsprietkevers (Scarabaeidae). Bij Tenellaplas e.o. zijn in totaal nog drie soorten kevers gevonden. Naast de kevers was er een bijvangst van wantsen. Zie hiervoor de lijst van waargenomen wantsen (zie bijlage 2).

Foto 5: Gewone doodgraver, *Nicophorus vespilloides* (Foto: Mariette de Kreij Wouterlood)

Omdat dit het eerste jaar is kan er nog niet heel veel geconcludeerd worden over het aantalsverloop. Wel heeft de droogte die ook langdurig heeft aangehouden waarschijnlijk een rol gespeeld in de aantallen en soorten kevers. Vangsten werden duidelijk minder in de zomer maanden (warmer en droger).

Literatuur

- [lvn.nl afdeling Voorne-Putten/heveringen.nl](http://lvn.nl/afdeling/Voorne-Putten/heveringen.nl)
- <https://duinenenmensen.nl/hotspot-heveringen-de-oudste-duinen-van-voorne/>
- Waarnemingen.nl
- https://www.wikiwand.com/nl/Lijst_van_kevers_in_Nederland
- facebook groep: "[Kevers en Torren \(Coleoptera\) van de Benelux](#)"
- <https://www.kerbtier.de/cgi-bin/deFOverview.cgi>
- Nederlandse Entomologische Vereniging
- <http://coletonet.de/coleo/index.htm>
- <https://www.eis-nederland.nl/publicaties/soortzoekers-eis>
- https://nl.wikipedia.org/wiki/Lijst_van_entomologische_begrippen#E
- Het Geleedpotigenboek, Anne Krediet, Theodoor Heijerman & Rick Buesink (Re.), Jeugdbondsuitgeverij
- Veldgids Lieveheersbeestje, Helen Roy en Peter Brown, Kosmos uitgevers
- De Nederlandse Boktorren (Cerambycidae), Theo Zeegers, Theodorus Heijerman, EIS
- De Nederlandse aaskevers (Silphidae), Ed Colijn en Theodoor Heijerman, EIS
- De Loopkevers van Nederland ne België, Jan Muilwijk, Ron Felix, Wouter Dekoninck & Ortwin, EIS

Bijlage 1 Soorten lijst kevers:**Insecten Voornes Duin, 2022 - Coleoptera (kevers)****Heveringen**

Fam.	Wetenschappelijke naam	Auteur	Nederlandse naam
Noteridae			Diksprietwaterkevers
	<i>Noterus clavicornis</i>	(De Geer, 1774)	Diksprietwaterroofkever
Dytiscidae			Waterroofkevers
	<i>Hygrotus inaequalis</i>	(Fabricius, 1777)	
	<i>Hydroporus angustatus</i>	(Sturm, 1835)	
Carabidae			Loopkevers
	<i>Leistus ferrugineus</i>	(Linnaeus, 1758)	Roestbaardloper
	<i>Nebria brevicollis</i>	(Fabricius, 1792)	Gewone kortnek
	<i>Notiophilus biguttatus</i>	(Curtis, 1829)	Tweevlekspiegelkever
	<i>Loricera pilicornis</i>	(Fabricius, 1775)	Borstelsprietloopkever
	<i>Bembidion varium</i>	(Olivier, 1795)	Gevlekte kwelderpriemkever
	<i>Poecilus versicolor</i>	(Sturm, 1824)	Veelkleurige kielspriet
	<i>Pterostichus strenuus</i>	(Panzer, 1796)	Gepunteerde zwartschild
	<i>Pterostichus diligens</i>	(Sturm, 1824)	Gladde zwartschild
	<i>Pterostichus niger</i>	(Schaller, 1783)	Grote zwartschild
	<i>Limodromus assimilis</i>	(Paykull, 1790)	Bossnelloper
	<i>Calathus fuscipes</i>	(Goeze, 1777)	Gewone tandklauw
	<i>Harpalus rufipes</i>	(de Geer, 1774)	Roodpoothalmkruiper
	<i>Amara familiaris</i>	(Duftschmid, 1812)	Akkerroodpootglimmer
	<i>Amara apricaria</i>	(Paykull, 1790)	Ruderaalglimmer
	<i>Amara spec.</i>		
	<i>Paradromius linearis</i>	(Olivier, 1795)	Smalle schorsloper
	<i>Calodromius spilotus</i>	(Illiger, 1798)	Kleine viervlekschorsloper
Hydrophilidae			Spinnende waterkevers
	<i>Helochares obscurus</i>	(Müller, 1776)	
Leiodidae			Truffelkevers
	<i>Nargus velox</i>	(Spence, 1813)	
	<i>Catops spec.</i>		
Silphidae			Aaskevers
	<i>Oiceoptoma thoracicum</i>	(Linnaeus, 1758)	Oranje aaskever
	<i>Dendroxena quadrimaculata</i>	(Scopoli, 1771)	Rupsenaaskever
	<i>Phosphuga atrata</i>	(Linnaeus, 1758)	Slakkenaaskever
	<i>Nicrophorus vespilloides</i>	(Herbst, 1783)	Gewone doodgraver
Staphylinidae			Kortschildkevers
	<i>Omalium italicum</i>	Bernhauer, 1902	
	<i>Proteinus ovalis</i>	Stephens, 1834	
	<i>Scaphidium quadrimaculatum</i>	Olivier, 1790	Gevlekte schimmelkever
	<i>Scaphisoma agaricinum</i>	(Linnaeus, 1758)	
	<i>Lathrobium geminum</i>	Kraatz, 1857	
	<i>Lathrobium brunnipes</i>	(Fabricius, 1793)	

<i>Philonthus cognatus</i>	Stephens, 1832	
<i>Philonthus succicola</i>	Thomson, 1860	
<i>Bisnius fimetarius</i>	(Gravenhorst, 1802)	
<i>Quedius levicollis</i>	(Brullé, 1832)	
<i>Xantholinus laevigatus</i>	Jacobsen, 1849	
<i>Xantholinus linearis</i>	(Olivier, 1795)	
Scarabaeidae		Bladsprietkevers
<i>Melolontha melolontha</i>	(Linnaeus, 1758)	Gewone meikever
<i>Phyllopertha horticola</i>	(Linnaeus, 1758)	Rozenkever
Heteroceridae		Oevergraafkevers
<i>Heterocerus fenestratus</i>	(Thunberg, 1784)	Slijktorretjes
Elateridae		Kniptorren
<i>Ectinus aterrimus</i>	(Linnaeus, 1760)	Zwarte speerkniptor
<i>Dalopius marginatus</i>	(Linnaeus, 1758)	Gerande kniptor
Cantharidae		Weekschildkevers
<i>Cantharis nigricans</i>	(Müller 1766)	Gestreepte weekkever
<i>Cantharis decipiens</i>	Baudi, 1872	
Anobiidae		Klopkevers
<i>Xestobium rufovillosum</i>	(de Geer, 1774)	Grote houtwormkever
Melyridae		Bloemweekschilden
<i>Dasytes niger</i> of <i>Dasytes aeratus</i>		
<i>Dasytes plumbeus</i>	(Müller, 1776)	Loodkleurige bloemweekschild
<i>Anthocomus rufus</i>	(Herbst, 1784)	
Byturidae		Frambozenkevers
<i>Byturus brunneus</i>	(de Geer, 1774)	Frambozenkever
Phalacridae		Glanzende bloemkevers
<i>Olibrus affinis</i>	(Sturm, 1807)	
Coccinellidae		Lieveheersbeestjes
<i>Rhyzobius litura</i>	(Fabricius, 1787)	Graslandnepkapoentje
<i>Coccinella septempunctata</i>	(Linnaeus, 1758)	Zevenstippelig lieveheersbeestje
<i>Harmonia axyridis</i>	(Pallas, 1773)	Aziatisch lieveheersbeestje
<i>Calvia decemguttata</i>	(Linnaeus, 1767)	Tienvleklieveheersbeestje
<i>Propylea quatuordecimpunctata</i>	(Linnaeus, 1758)	Schaakbordlieveheersbeestje
<i>Halyzia sedecimguttata</i>	(Linnaeus, 1758)	Meelddauwlieveheersbeestje
<i>Psyllobora vigintiduopunctata</i>	(Linnaeus, 1758)	Citroenlieveheersbeestje
<i>Tytthaspis sedecimpunctata</i>	(Linnaeus, 1760)	Zestienstippelig lieveheersbeestje
Ciidae		Houtzwamkevers
<i>Ennearthron cornutum</i>	(Gylenhal, 1827)	Houtzwamkevers
Tenebrionidae		Zwartlijven
<i>Lagria spec.</i>		
<i>Melanimon tibialis</i>	(Fabricius, 1781)	
Oedemeridae		Schijnboktorren
<i>Oedemera nobilis</i>	(Scopoli, 1763)	Schijnboktor
Scraptiidae		Bloemspartelkevers
<i>Anaspis spec.</i>		
<i>Anaspis fasciata</i>	(Forster, 1771)	

<i>Anaspis maculata</i>	Geoffroy, 1785	Boktorren
Cerambycidae		
<i>Leptura quadrifasciata</i>	Linnaeus, 1758	Gevlekte smalboktor
Chrysomelidae		Haantjes
<i>Crioceris asparagi</i>	(Linnaeus, 1758)	Grauwe aspergekever
<i>Oulema duftschmidi/melanopus</i>		
<i>Cassida margaritacea</i>	Schaller, 1783	
<i>Chrysolina coeruleans</i>	(Scriba, 1791)	Blauw muntgoudhaantje
<i>Agelastica alni</i>	(Linnaeus, 1758)	Elzenhaantje
<i>Aphthona nonstriata</i>	(Goeze, 1777)	Lisaardvlo
Curculionidae		Snuitkevers
<i>Otiorhynchus ovatus</i>	(Linnaeus, 1758)	Kleine lapsnuitkever
<i>Polydrusus formosus</i>	(Mayer, 1779)	Groene struiksnuitkever
<i>Strophosoma melanogrammum</i>	(Forster, 1771)	Strophosomuskever
<i>Philopodon plagiatus</i>	(Schaller, 1783)	Grijze bolsnuittor
<i>Ceutorhynchus pallidactylus</i>	(Marsham, 1802)	
<i>Anthonomus rubi</i>	(Herbst, 1795)	Frambozensnuittor
<i>Curculio betulae</i>	(Stephens, 1831)	
<i>Orchestes quercus</i>	(Linnaeus, 1758)	Eikenspringkever
Gamandervallei		
Staphylinidae		Kortschildkevers
<i>Omalium rivulare</i>	(Paykull, 1789)	
<i>Tachinus lignorum</i>	(Linnaeus, 1785)	
<i>Oxytelus laqueatus</i>	(Marsham, 1802)	
Scarabaeidae		Bladsprietkevers
<i>Aphodius contaminatus</i>	(Herbst, 1783)	
<i>Aphodius sphaelatus</i>	(Panzer, 1798)	
<i>Aphodius foetens</i>	(Fabricius, 1787)	
Tenellaplas e.o.		
Noteridae		Diksprietwaterkevers
<i>Noterus clavicornis</i>	(De Geer, 1774)	Diksprietwaterroofkever
<i>Noterus crassicornis</i>	(Müller, 1776)	
Coccinellidae		Lieveheersbeestjes
<i>Adalia decempunctata</i>	(Linnaeus, 1758)	10-stippelig lieveheersbeestje

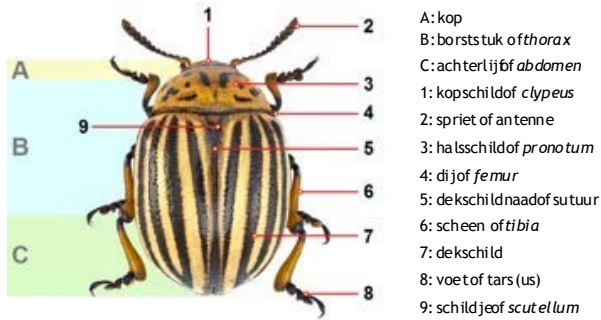
Bijlage 2 Soorten lijst Wantsen:**Insecten Voornes Duin, 2022 - Heteroptera (wantsen)****Heveringen**

Fam.	Wetenschappelijke naam	Auteur	Nederlandse naam
Corixidae			Duikerwantsen
	<i>Corixa punctata</i>	(Illiger, 1807)	Gewone duikerwants
	<i>Sigara striata</i>	(Linnaeus, 1758)	Gewone sigaar
	<i>Sigara lateralis</i>	(Leach, 1817)	Zwartvoetje
Pleidae			Dwergbootsmannetjes
	<i>Plea minutissima</i>	Leach, 1817	Dwergbootsmannetje
Tingidae			Netwantsen
	<i>Acalypta parvula</i>	(Fallén, 1807)	Mosnetwants
Miridae			Blindwantsen
	<i>Deraeocorus ruber</i>	(Linnaeus, 1758)	Rode halsbandwants
	<i>Cylloceria hystrix</i>	(Linnaeus, 1767)	Kleurige eikenblindwants
	<i>Megacoelum spec.</i>		
	<i>Phytocoris ulmi</i>	(Linnaeus, 1758)	Meidoornspillebeen
	<i>Capsus ater</i>	(Linnaeus, 1758)	Zwarte capsus
	<i>Acetropis gimmerthalii</i>	(Flor, 1860)	Streephalsgraswants
	<i>Stenodema calcarata</i>	(Fallén, 1807)	Tweedoornsmallijf
	<i>Stenodema laevigata</i>	(Linnaeus, 1758)	Gewone smallijf
Nabidae			Sikkelwantsen
	<i>Prostemma guttula</i>	(Fabricius 1787)	Rood-zwarte sikkelwants
Lygaeidae			Bodemwantsen
	<i>Kleidocerys resedae</i>	(Panzer, 1797)	Berkensmalsnuit
	<i>Drymus brunneus</i>	(Sahlberg, 1848)	Bruine moswants
	<i>Stygnocoris sabulosus</i>	(Schilling, 1829)	Glanzende donsrug
Coreidae			Randwantsen
	<i>Coreus marginatus</i>	(Linnaeus, 1758)	Zuringrandwants
Pentatomidae			Schildwantsen
	<i>Palomena prasina</i>	(Linnaeus, 1761)	Groene schildwants
	<i>Pentatoma rufipes</i>	(Linnaeus, 1758)	Roodpootschildwants

Gamandervallei

Lygaeidae			Bodemwantsen
	<i>Scolopostethus thomsoni</i>	Reuter, 1875	Thomsons zaagpoot

Hoe zitten keverin elkaar?

Wat doen kevers?

- Zo'n beetje alles wat je kunt bedenken:
- **Predatoren**: slakkeneters, wormeters, springstaarteneters, reneters, viseters, insecteneters, wespenlarveneters etc.
- **Planteneters**: bladeters, mineerders, gal makers, houteters, zaadeters, stuifmeeleters etc.
- **Schimmeleters**: paddestoeleters, ruffeeters, myceliumeters, slijmschimmeleters etc.
- **Afvaleters**: doodhouteters, gaseters, huidschilfereters, opbladers, mesteters...
- **Parasieten**: van vliegen bijen, bevers, kakkerlakken etc.